

**PERSONAALMEDITSIIN
ONKOLOOGIAS- KAS UUED
VÕIMALUSED VÄHI
ENNETAMISEL, DIAGNOSTIKAS
JA RAVIS?**

Vahur Valvere

**SA PERH Onkoloogia- ja
hematoloogiakliinik**

Eesti Vähiliit

**PERSONAALMEDITSIIN
MOLEKULAARMEDITSIIN
TÄPPISMEDITSIIN**

**MOLEKULAARONKOLOGIA
TÄPPISONKOLOGIA**

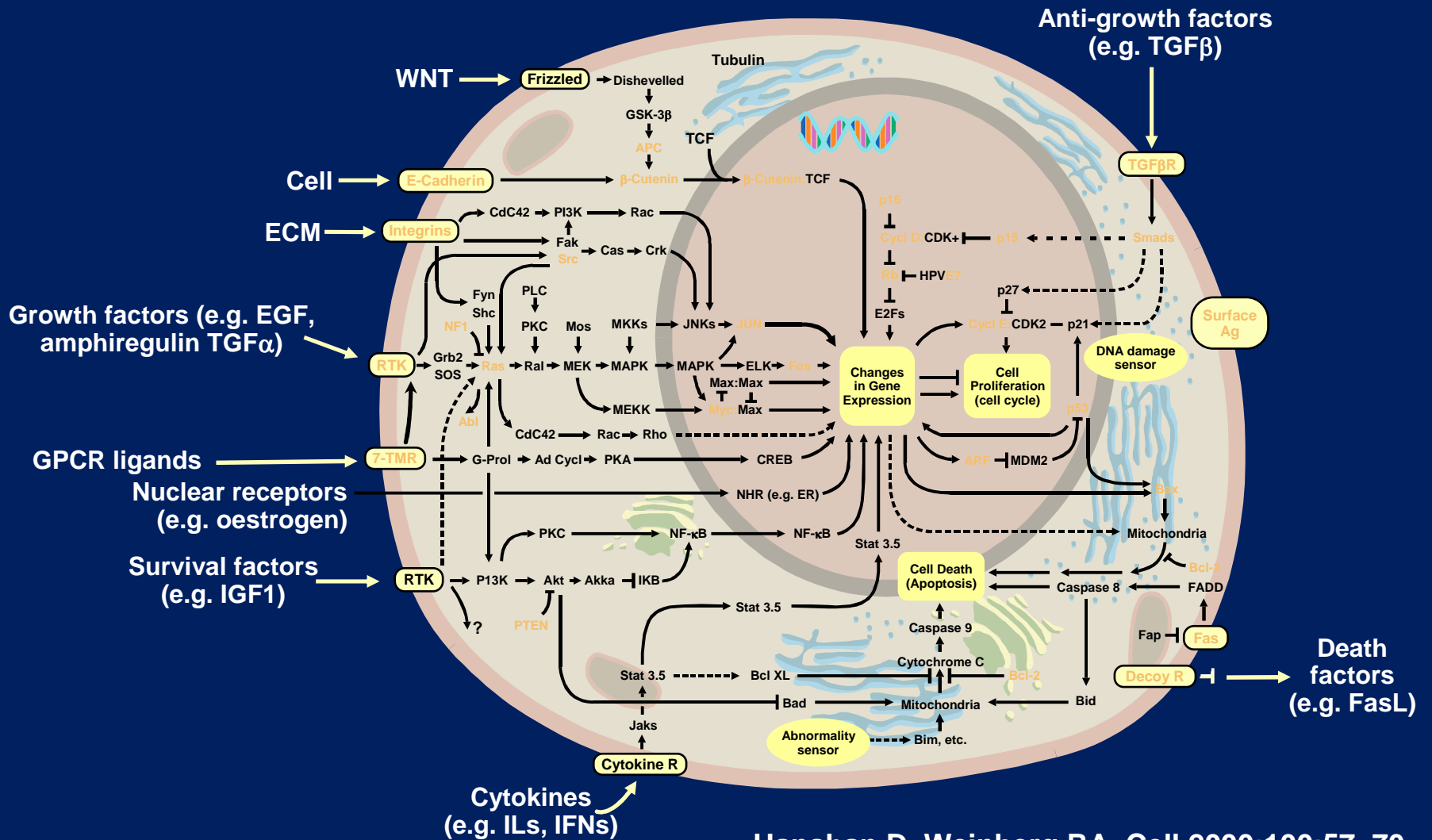
MOLEKULAARMEDITSIINI DEFINITSIOON

- **Molekulaarmeditsiin** on arstiteaduse haru, mis tegeleb molekulaartasandil haiguse tekkepõhjuste ja patogeneesimehhanismide uurimisega ning haiguste ennetamise-, diagnostika- ja raviga

DIAGNOSTIKA TASANDID

- **Organi tasand**
- **Koe tasand**
- **Raku tasand**
- **Molekulaartasand**

RAKUTSÜKLI REGULATSIOON

Hanahan D, Weinberg RA. Cell 2000;100:57-70

ONKOLOOGIA MÕISTE

- **Onkoloogia** on õpetus kasvajatest (kreeka keeles *onkos*=mass, kühm, kasvaja; *logos*=õpetus)
- **Onkoloogia** on arstiteaduse haru, mis käsitleb kasvajate põhjusi, tekkemehhanismi, liigitust, diagnoosimist, ravi ja ennetust

ONKOLOOGIA JAOTUS

- **Eksperimentaalne onkoloogia-** tegeleb koe, raku ja molekulaartasandil eeskätt vähi tekkepõhjuste ja maligniseerumisprotsessi uurimisega; tegeleb samuti uutele sihtmärkidele suunatud vähiravimite väljatöötamisega
- **Kliiniline onkoloogia-** tegeleb eeskätt patsiendi kui terviku tasandil vähi diagnoosimise, ravi ja ennetustegevusega

MIS ON MOLEKULAARONKOLOOGIA?

- **Molekulaaronkoloogia** on täiesti uus arstiteaduse haru, mis tegeleb molekulaartasandil vähi tekkepõhjuste ja malignisatsiooniprotsessi uurimisega ning vähi preventsioni-, diagnostika- ja raviga.

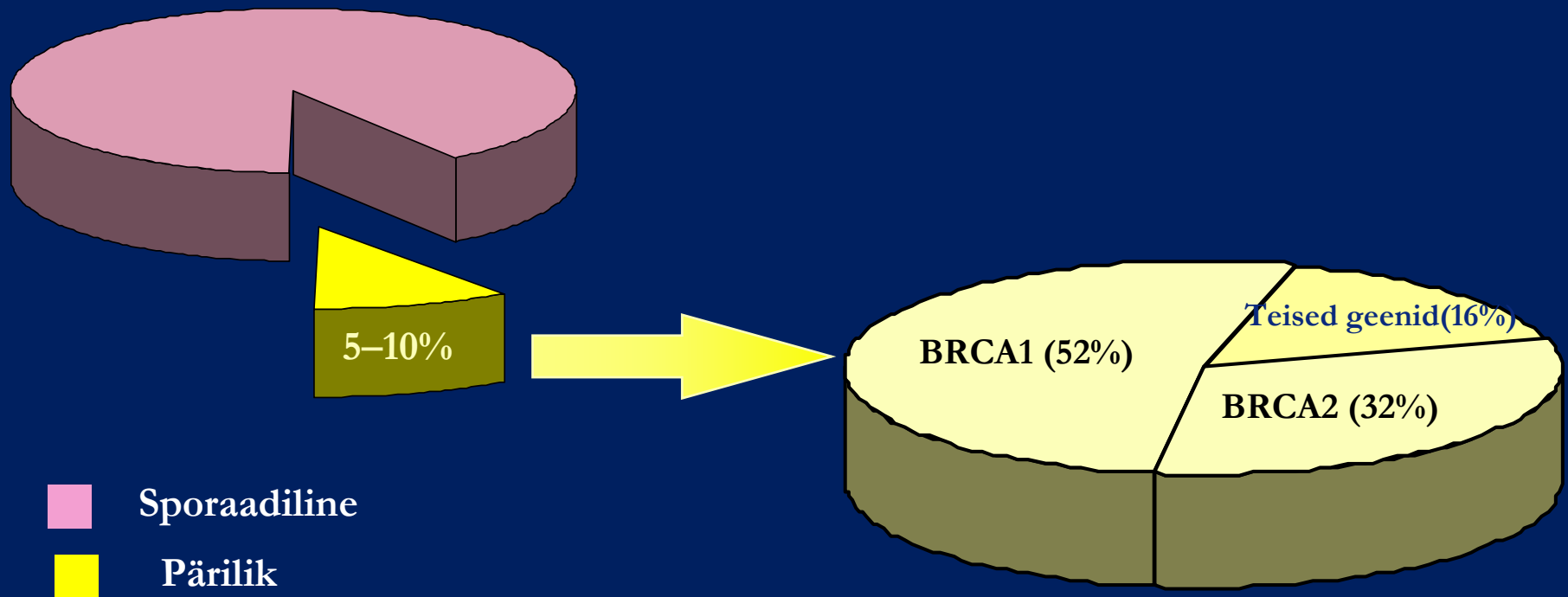

MOLEKULAARONKOLOOGIA RAKENDUSED

- **Vähiriski hindamine
(molekulaarepidemioloogia)**
- **Vähi molekulaarne diagnostika**
- **Molekulaarmarkerite kasutamine
haiguse prognoosi hindamisel ning
võimaliku ravivastuse ja ravitüsistuste
prognoosimisel**
- **Molekulaarsetele sihtmärkidele
suunatud vähiravimite väljatöötamine**

VÄHIRISKI HINDAMINE

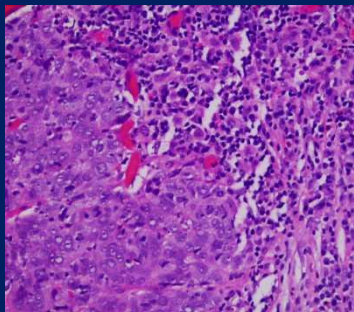
PREDISPOSITSION RINNAVÄHILE

VÄHI MOLEKULAARNE DIAGNOSTIKA

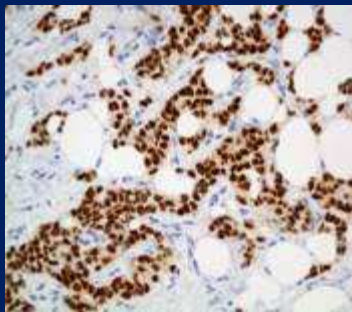
MOLEKULAARDIAGNOSTIKA VÕIMALUSED RINNAVÄHI NÄITEL

19th century

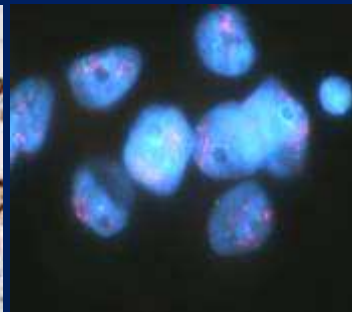
Histology

1980s

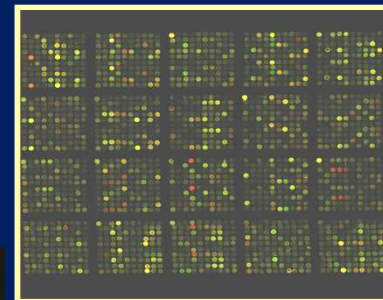
Single-gene predictors

2000

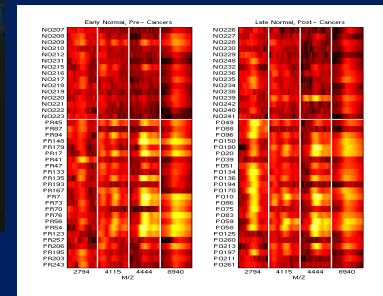

Multi-gene predictors

21st century

DNA arrays
SNP analysis
Multiplex PCR

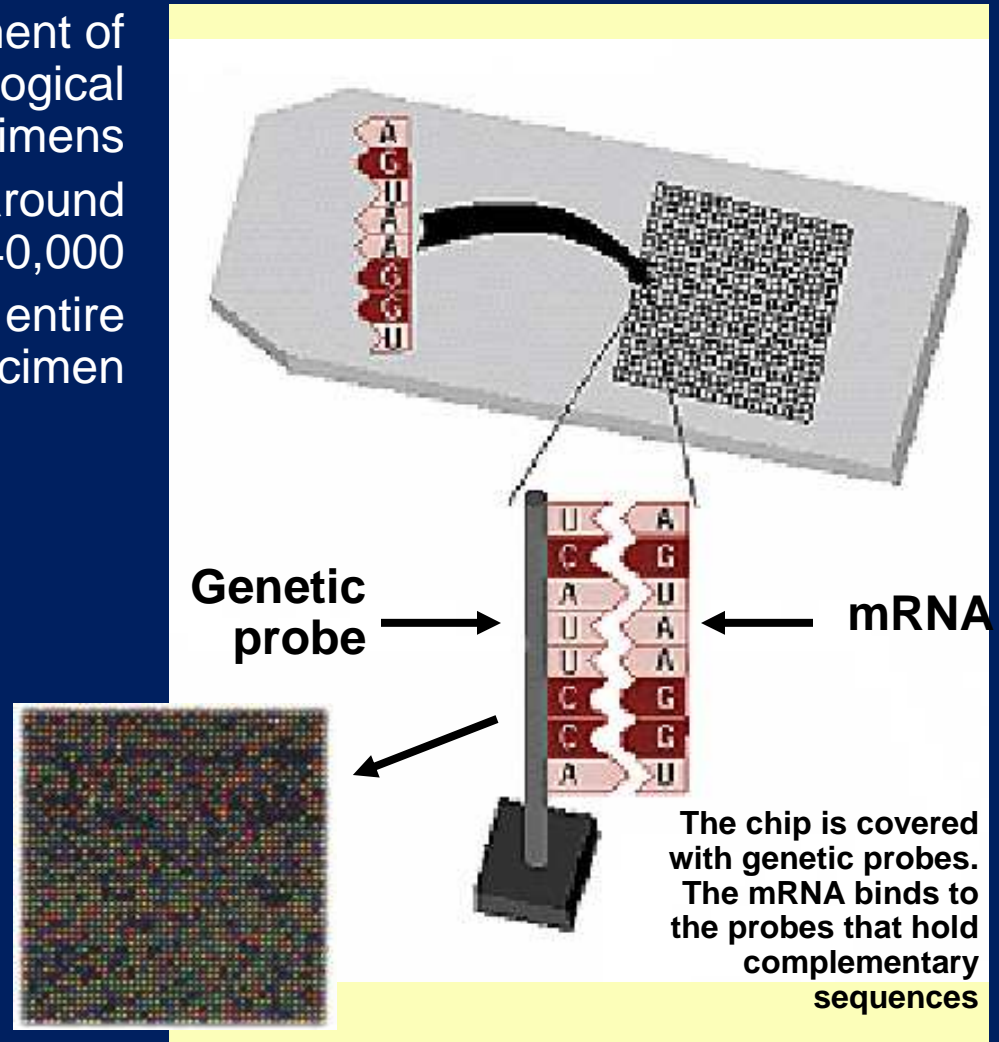

Proteomics
&
Metabolomics

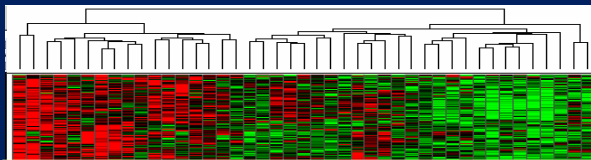
“MICROARRAY” EHK GEENIKIIPIDE TEHNOLOOGIA

- Simultaneous measurement of several thousand genes in biological specimens
- Number of human genes is around 30,000–40,000
→ possible to monitor entire genome in a tumor specimen

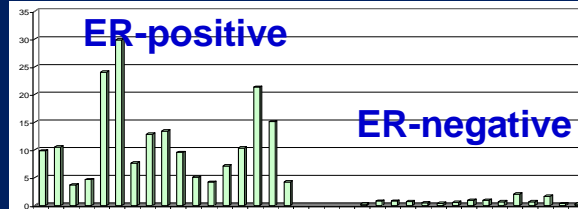
**A technological
breakthrough in analysing
human tissues**

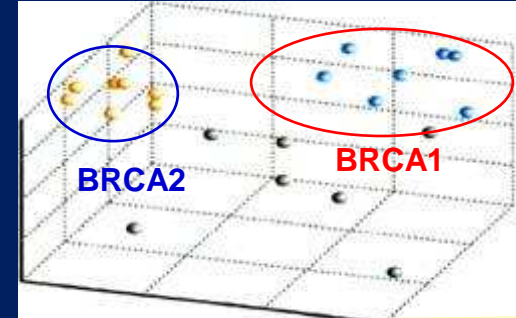
GEENIKIIPIDE TEHNOLOOGIA KASUTAMINE

Predict response to paclitaxel/FAC preoperative chemotherapy
Pusztai L, et al. ASCO 2003

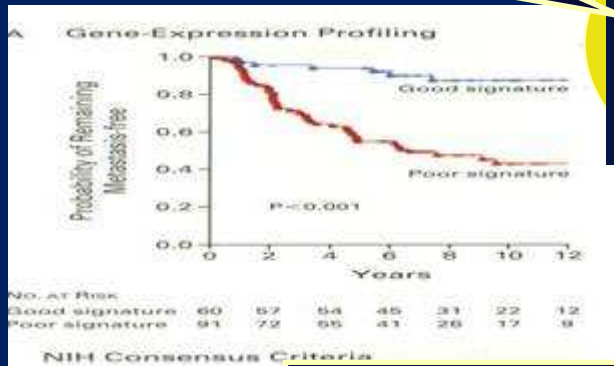

Measure ER, HER2 and other individual markers
Pusztai L, et al. Clin Cancer Res 2003

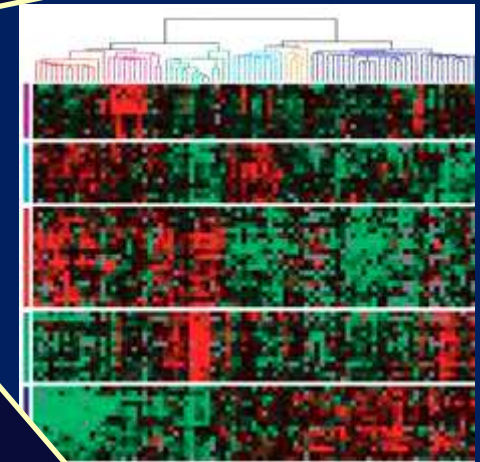

Distinguishing sporadic BC from BRCA mutant cases
Hedenfalk I, et al. N Engl J Med 2001

Detect existing markers
Screen for BRCA
Predict response to Tx
Novel molecular classes
Predict prognosis

Predicting survival of patients with BC
Van't Veer L, et al. Nature 2002

Grouping BC into luminal and basal epithelial cell types
Sorlie/Perou, et al. PNAS 2001

**MOLEKULAARMARKERITE
KASUTAMINE HAIGUSE PROGNOOSI
HINDAMISEL NING VÕIMALIKU
RAVIVASTUSE JA RAVITÜSISTUSTE
PROGNOOSIMISEL**

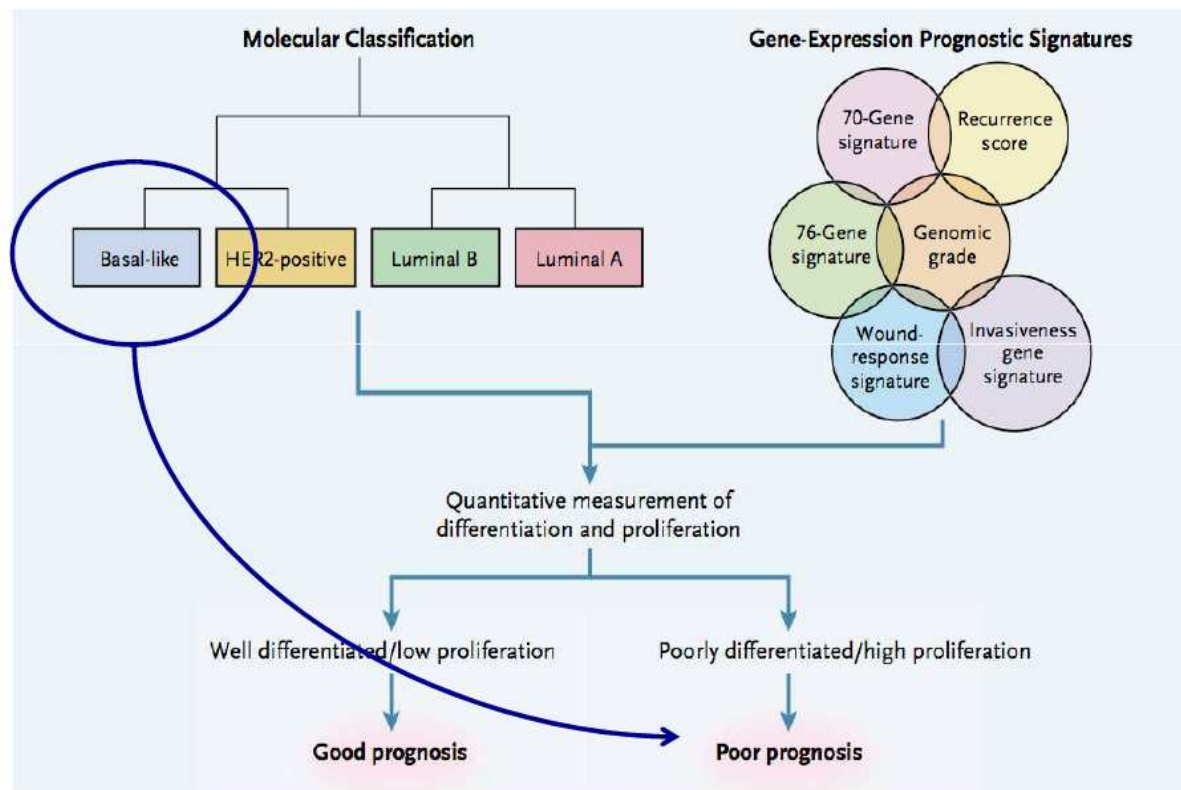

RINNAVÄHI MOLEKULAARNE KLASSIFIKATSIOON

- **Luminal A**
- **Luminal B**
- **HER 2-positiivne**
- **Kolmiknegatiivne(TNBC)**
  - - **Basal-like 1(BL1)**
  - - **Basal-like 2(BL 2)**
  - - **Immunomodulatory(IM)**
  - - **Mesenchymal(M)**
  - - **Mesenchymal stem-like(MSL)**
  - - **Luminal androgen receptor(LAR)**
  - - **Unstable(UNS)**

RINNAVÄHI MOLEKULAARNE KLASSIFIKATSIOON

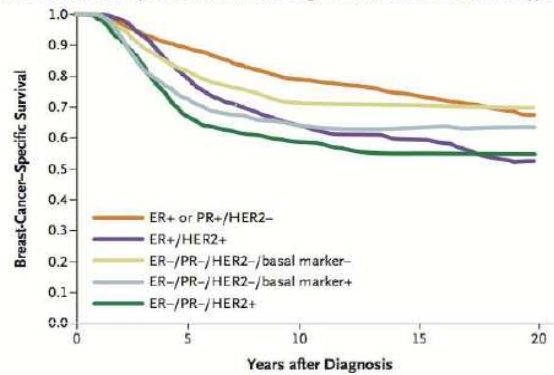
BASAL-LIKE = HIGH GENOMIC RISK

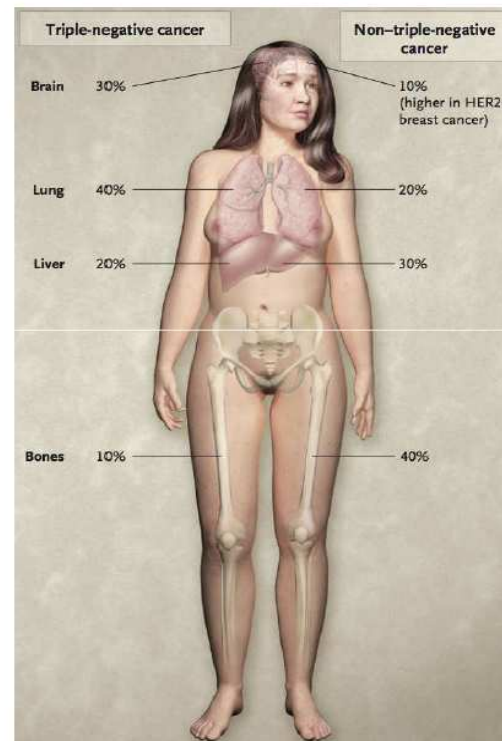
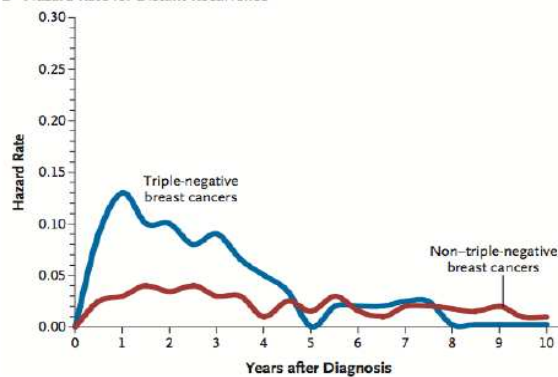
KOLMIKNEGATIIVNE RINNAVÄHK (Kliiniline tähendus)

Natural History of TNBC

A Breast-Cancer-Specific Survival According to Immunohistochemical Subtype

B Hazard Rate for Distant Recurrence

Foulkes et al., NEJM 2010

PREDIKTIIVSED MARKERID

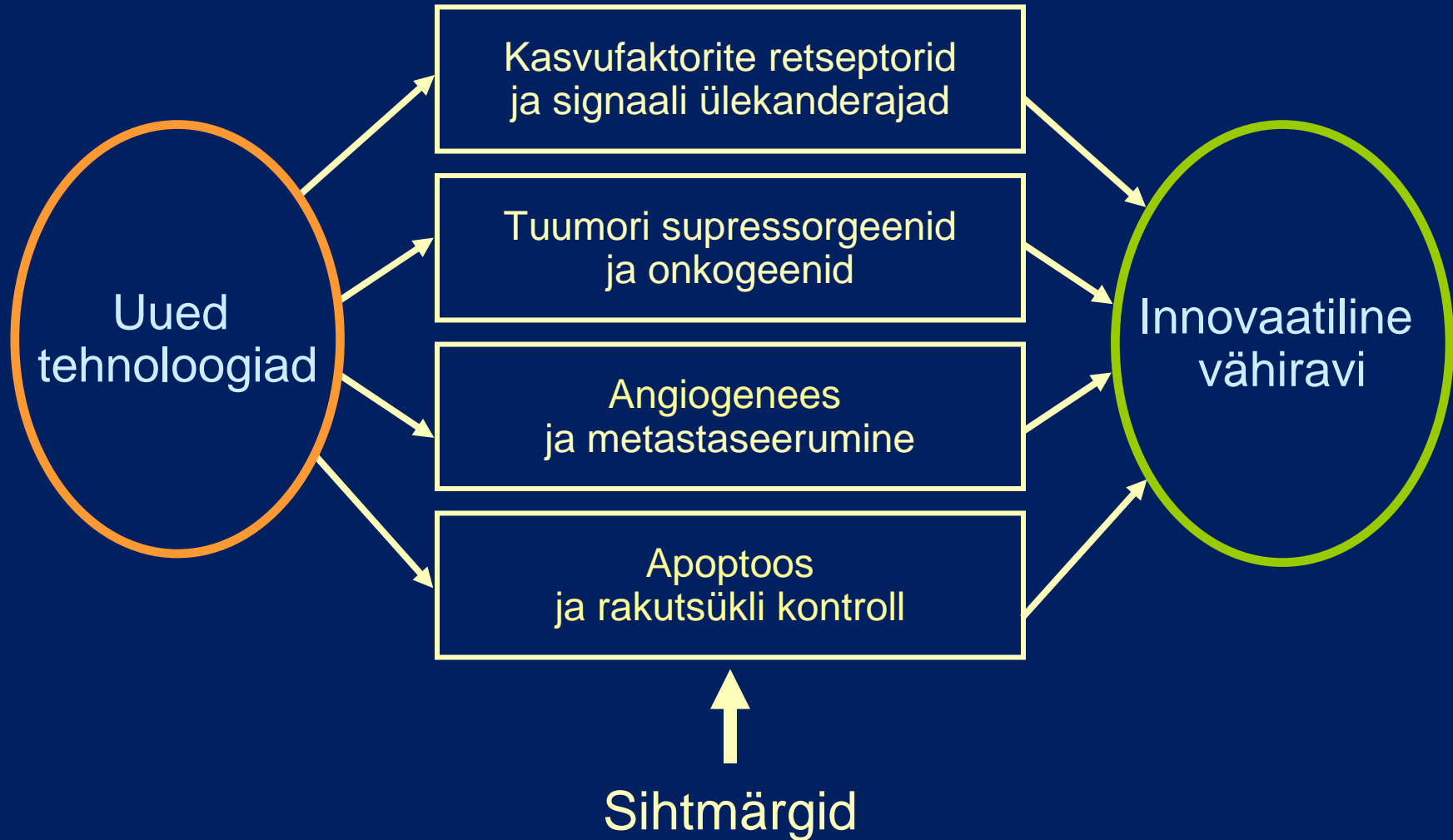
- *Her2/Neu- geeni ampifikatsioon või valgu üleproduktsioon*- Trastuzumab rinnavähi ravis
- *EGFR mutatsioonid*- Erlotinib ja Gefitinib kopsuvähi ravis
- *ALK translokatsiooni esinemine* - ALK-kinaasi-inhibeeriv ravi Crizotinib'ga kopsuvähi puhul
- *KRAS mutatsioonid* – „wild type'i“ korral anti-EGFR-ravi Erbitux'ga jämesoolevähi ravis
- *C-Kit mutatsioonid*- Imatinib(Glivec) GIST'i ravis
- *BRAF mutatsioonid*- melanoomi bioloogiline ravi

RAVIVASTUST PROGNOOSIVAD RINNAVÄHIMARKERID

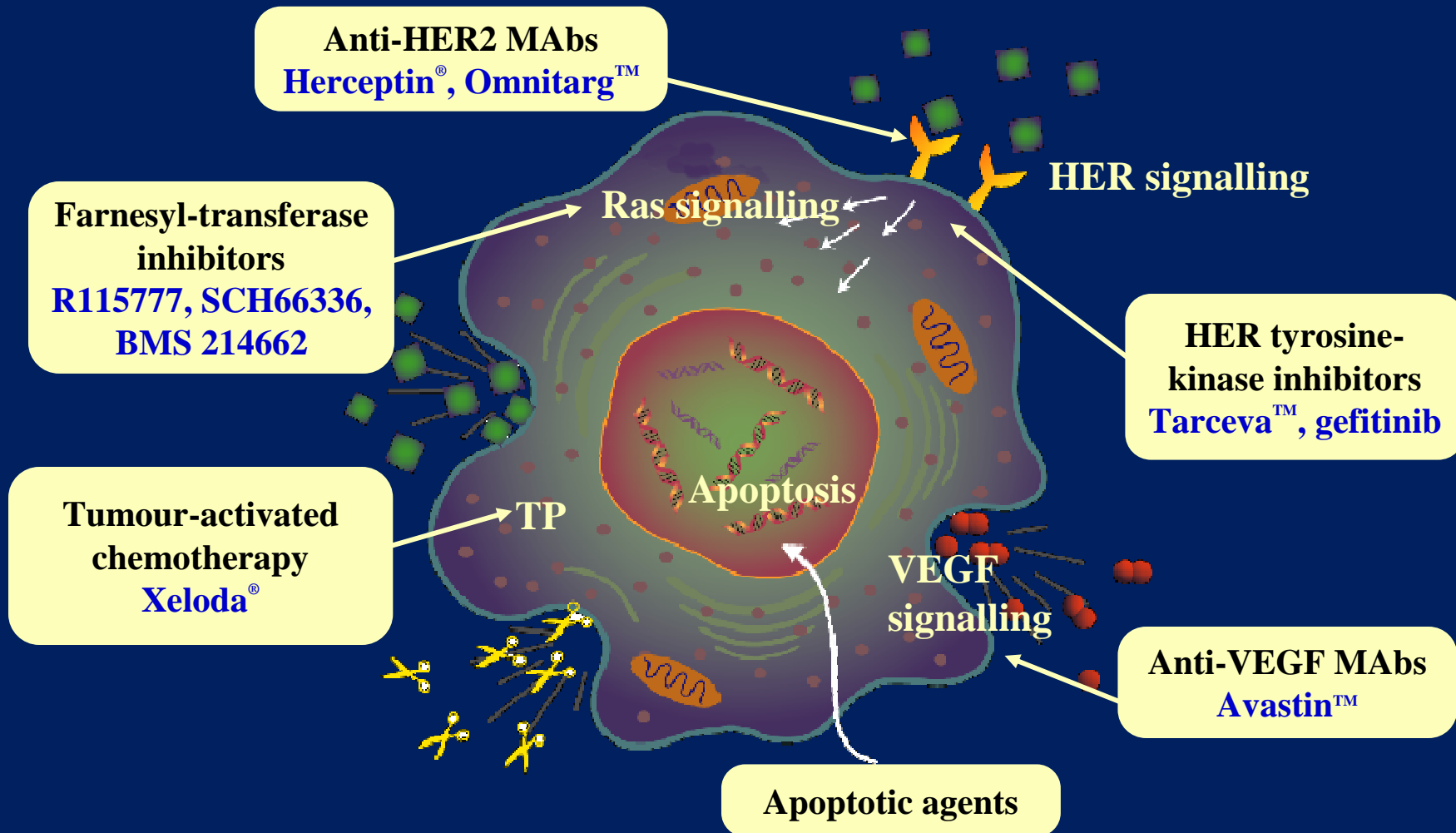
- **44-gene Tamoxifen predictor**
- **HOXB13:IL17RB Tamoxifen predictor**
- **200-gene ER reporter index**
- **59-gene and 3-gene EC and AC predictors**
- **92-gene Docetaxel predictor**
- **85-gene Docetaxel predictor**
- **23-gene Paclitaxel predictor**
- **30-gene Paclitaxel-FAC predictor (MDACC
2003-0321)**

**MOLEKULAARSETELE
SIHTMÄRKIDELE SUUNATUD
VÄHIRAVIMITE
VÄLJATÖÖTAMINE**

INNOVATIIVSE VÄHIRAVI SIHTMÄRGID

MOLEKULAARSETELE SIHTMÄRKIDELE SUUNATUD VÄHIRAVI

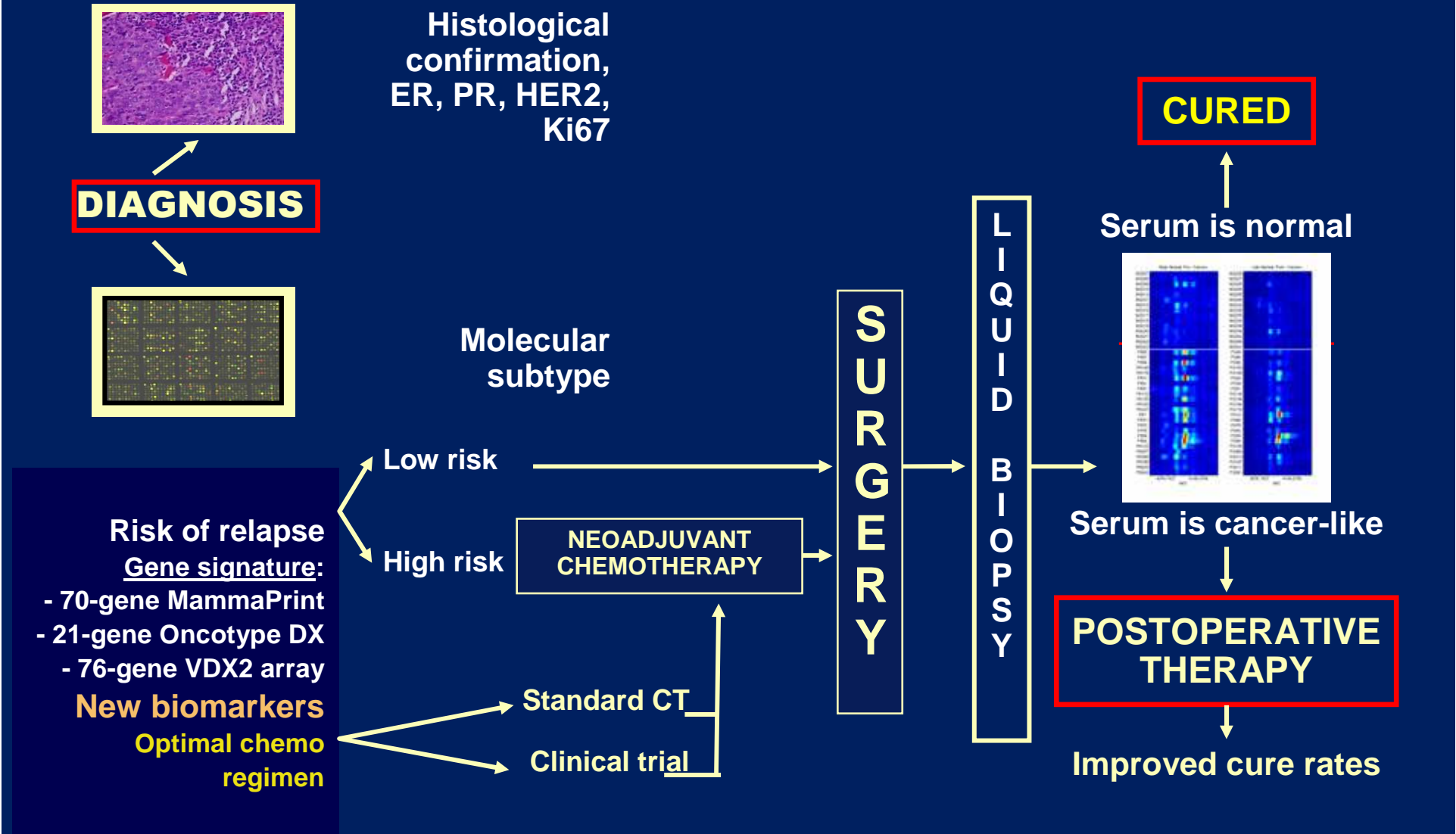

KASVAJATE SÜSTEEMSE RAVI ARENGUSUUNAD

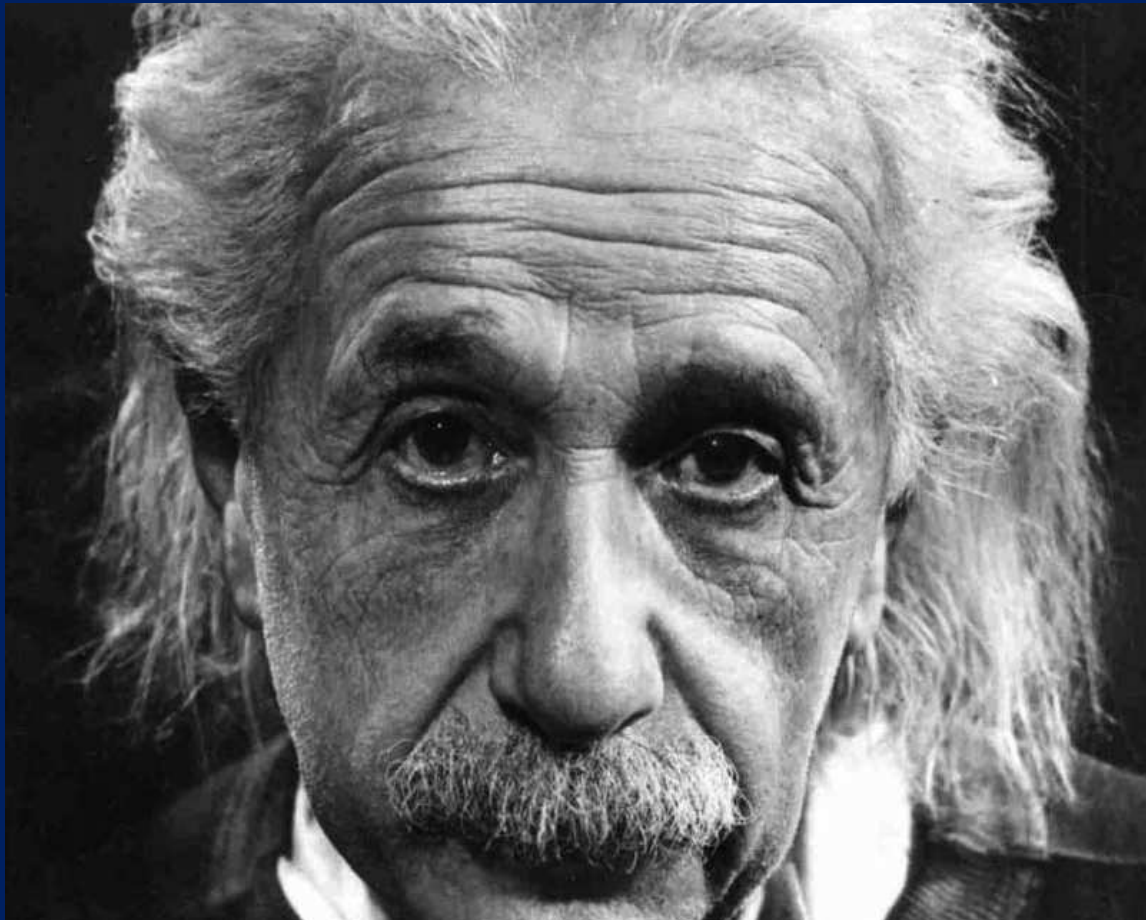
- **Uute sihtmärkide leidmine**
- **Ravi individualiseerimine**
- **Ravi optimeerimine vastavalt hinna ja kvaliteedi suhtele**

VÄHI DIAGNOSTIKA JA RAVI TULEVIKUPERSPEKTIIV RINNAVÄHI NÄITEL

VÄHIVASTANE VÕITLUS

- Vähi primaarne preventatsioon
- Vähi sekundaarne preventatsioon(vähi sõeluuringud)
- Kasvajate diagnostika ja onkospetsiifiline ravi
- Taastus- ja toetusravi ehk palliatiivne ravi

ALBERT EINSTEIN

“Intellektuaalid tegelevad probleemide lahendamisega, geeniused aga probleemide ennetamisega”

**TÄNAN TÄHELEPANU
EEST!**